

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ТА МІНІМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ

Методичні рекомендації до проведення практичних занять
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Адміністрування податків та
митних платежів»

Кропивницький, 2023 р.

Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: метод. реком. до проведення практичних занять: для здоб. другого (магістерського) рівня вищої освіти спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Адміністрування податків та митних платежів» / [уклад. А.М. Лисенко]; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т, каф. аудиту, обліку та оподаткування. - Кропивницький : ЦНТУ, 2023. 29 с.

Рецензент – д.е.н., проф., декан економічного факультету Шалімова Н.С.

Затверджено на засіданні кафедри аудиту, обліку та оподаткування протокол №1 від «28» серпня 2023 р.

Методичні вказівки визначають перелік завдань, плани практичних занять з ППМІР з детальним висвітленням питань, задач та практичних ситуацій, які повинні розглядатися, з критеріями оцінювання.

Рекомендовано для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Адміністрування податків та митних платежів».

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	4
1. Плани практичних занять з ППМГР з детальним висвітленням питань, задач та практичних ситуацій.....	7
2. Критерії оцінювання.....	18
3. Рекомендовані джерела інформації	22

ВСТУП

Дисципліна «Податкове планування та мінімізація податкових ризиків» викладається відповідно до навчального плану підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Адміністрування податків та митних платежів»

Метою викладання навчальної дисципліни «Податкове планування та мінімізація податкових ризиків» є формування у здобувачів системи знань, необхідних для оволодіння теоретико-методичним інструментарієм податкового планування, розробки податкових планів та прогнозів, заходів щодо мінімізації податкових ризиків суб'єктів господарювання, набуття практичних навичок з розробки рекомендацій щодо оптимізації рівня податкового навантаження суб'єктів господарювання, зниження податкових ризиків та прийняття ефективних управлінських рішень в сфері оподаткування.

Завданнями дисципліни «Податкове планування та мінімізація податкових ризиків» є:

- формування компетентностей, важливих для застосування навичок податкового планування на підприємстві, прогнозування податкових надходжень до бюджету, виконання розрахунків та обґрунтування рівня податкового навантаження при прийнятті рішень в сфері оподаткування та мінімізації податкових ризиків, розробці й реалізації планів та прогнозів;

- теоретична підготовка здобувачів з питань сутності та змісту податкового планування, застосування методів податкового планування й прогнозування, розрахунку та оптимізації рівня податкового навантаження суб'єктів господарювання, зокрема при розробці заходів щодо мінімізації ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища, підвищення ефективності інформаційного та обліково-аналітичного забезпечення сучасних систем податкового менеджменту;

- практична підготовка здобувачів з питань використання сучасних наукових методів досліджень в сфері оподаткування, інструментарію адміністрування податків та митних платежів, вибору конкретних методів податкового планування та прогнозування у відповідності зі стратегічними цілями на різних рівнях управління оподаткуванням, підходів у мінімізації податкових ризиків, підвищення ефективності адміністрування податків з урахуванням раціональної організації інформаційного, методичного, кадрового забезпечення із застосуванням організаційних підходів щодо побудови ефективних систем інформаційного та обліково-аналітичного забезпечення в сфері оподаткування;

- практична підготовка здобувачів з питань застосування підходів щодо організації податкового планування та коректного інтерпретування інформації для прийняття ефективних рішень у сфері оподаткування, розробки науково-обґрунтованих висновків та пропозицій, спрямованих на вдосконалення системи адміністрування податків та митних платежів, виконання адміністративно-управлінських функцій, консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері оподаткування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Загальні компетентності

- ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.
- СК03. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків. СК04. Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.
- СК05. Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.
- СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.
- СК08. Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.
- СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
- СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.
- СК11. Здатність до організації, оцінювання, моделювання та вдосконалення системи адміністрування податків та митних платежів та їх складових елементів.

Програмні результати навчання

- ПР07. Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання.
- ПР08. Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства.
- ПР09. Формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні,

оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПР10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

ПР12. Обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу.

ПР14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

ПР15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

ПР17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

ПР19. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ПР20. Визначати актуальні проблеми та виявляти наукові факти у сфері теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування, робити науково-обґрунтовані висновки та розробляти пропозиції щодо їх вирішення.

ПР22. Володіти організаційно-методичними прийомами та інструментарієм адміністрування податків та митних платежів.

ПР23. Вміти застосовувати сучасні технології адміністрування податків та митних платежів й здійснювати відповідну управлінську діяльність.

ПР24. Визначати актуальні проблеми та виявляти факти у сфері теорії, методики, організації та практики адміністрування податків та митних платежів, робити науково-обґрунтовані висновки, розробляти пропозиції щодо їх вирішення та впроваджувати заходи, спрямовані на вдосконалення системи адміністрування податків та митних платежів.

Вивчення курсу складається з теоретичної роботи (засвоєння змісту лекційних тем), практичної роботи (проведення практичних занять), самостійної роботи (підготовки до практичних занять, екзамену (заліку), написання рефератів та підготовки презентацій, доповідей на основі аналізу наукових статей та вивчення законодавчих і нормативних документів).

Робочою програмою та навчальним планом передбачається використати 14 год. навчального навантаження під практичні заняття.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ПММП З ДЕТАЛЬНИМ ВИСВІТЛЕННЯМ ПИТАНЬ, ЗАДАЧ ТА ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ

Проведення практичних занять має на меті допомогти здобувачам закріпити теоретичні знання, отримати загальні, спеціальні (фахові) компетентності, закріпити програмні результати навчання.

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Концептуальні підходи до визначення суті податкового планування, його мета, об'єкт, суб'єкти, завдання, принципи. Тема 2. Інформаційно-комунікаційне та обліково-аналітичне забезпечення податкового планування в контексті забезпечення ефективного функціонування системи адміністрування податкових платежів	2
2	Тема 3. Види податкового планування та фактори, що здійснюють вплив на якість податкових планів	2
3	Тема 4. Методи податкового планування та умови, що забезпечують його альтернативність	2
4	Тема 5. Податкові ризики: їх урахування в процесі планування та прогнозування в сфері оподаткування, напрями мінімізації	2
5	Тема 6. Організація податкового планування на підприємстві та основоположні підходи у плануванні очікуваних податкових надходжень органами ДПС України	2
6	Тема 7. Особливості планування податків на підприємстві та узагальнення інформації про очікувані розміри його податкових платежів	2
7	Тема 8. Стратегічне, поточне та оперативне податкове планування на підприємстві	2
8	Тема 9. Методика розрахунку показників податкового навантаження та оцінка ефективності податкового планування суб'єкта господарювання. Тема 10. Наукові дослідження у сфері податкового планування та мінімізації податкових ризиків	2
	Разом	16

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА МІНІМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ

Тема 1. Концептуальні підходи до визначення суті податкового планування, його мета, об'єкт, суб'єкти, завдання, принципи.

1. Концептуальні підходи до визначення суті податкового планування. Відмінності між поняттями «планування податкових платежів», «податкове планування», «прогнозування податків».

2. Структурно-логічна схема планування податкових платежів та алгоритм податкового планування. Складові компоненти планування податкових платежів та податкового планування.
3. Мета, об'єкт, суб'єкти податкового планування.
4. Завдання та принципи податкового планування.
5. Проблемні аспекти сучасного планування і прогнозування податкових надходжень та напрями його вдосконалення.

Реферати, презентації:

1. Основи управління податками на підприємствах та в організаціях.
2. Роль та значення судової практики в податковому плануванні.
3. Оцінка регулюючого впливу системи оподаткування на економічні процеси.
4. Фактори, що здійснюють вплив на якість податкових планів.
5. Використання кривої Лаффера при дослідженні процесів розвитку економіки України.

Рекомендована література:

основна - 1; 3-7; 11; 14-17; 19; 20;

додаткова - 13; 14; 19; 22; 26; 27;

законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 3;

інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 6-8.

Тема 2. Інформаційно-комунікаційне та обліково-аналітичне забезпечення податкового планування в контексті забезпечення ефективного функціонування системи адміністрування податкових платежів.

1. Інформаційно-комунікаційні технології в оподаткуванні та етапи розвитку інформаційного забезпечення формування податкової звітності.
2. Обліково-аналітичне забезпечення податкового планування та використання інформації, відображеної в обліку та фінансовій звітності, для прийняття ефективних рішень в сфері оподаткування.
3. Реєстрація, облік та обслуговування платників податків, обробка податкових декларацій, податковий контроль, адміністрування податкового боргу як елементи системи адміністрування податкових платежів.
4. Управлінська звітність як невід'ємна складова інформаційного забезпечення управління ризиками підприємства.
5. Інноваційний підхід у формуванні інформаційного забезпечення податкового планування в контексті необхідності забезпечення ефективного функціонування системи адміністрування податкових платежів.

Реферати, презентації:

1. Основи управління податками на підприємствах та в організаціях, його інформаційне забезпечення.

2. Інформаційне забезпечення у моделюванні параметрів взаємодії податкової системи з економічним середовищем.
3. Вплив податків на фінансову безпеку підприємств.
4. Податкова безпека в системі фінансової безпеки держави.
5. Інтеграційні процеси, як чинники впливу на формування інформаційно-комунікаційного та обліково-аналітичного забезпечення механізму управління оподаткуванням.

Рекомендована література:

основна - 3; 6; 7; 14-18; 20; 21; 23; 24; 27;

додаткова - 5; 6; 13; 14; 22; 27;

законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 1-4; 14; 16;

інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 2; 6.

Тема 3. Види податкового планування та фактори, що здійснюють вплив на якість податкових планів.

1. Ознаки класифікації видів податкового планування.
2. Класифікація видів податкового планування в залежності від рівня управління та організаційної структури суб'єкта підприємництва.
3. Класифікація видів податкового планування за обсягом охоплення господарської діяльності, в залежності від етапу функціонування підприємства та характеру управлінських рішень, за типами на рівні державного бюджету та бюджету місцевих органів самоврядування.
4. Класифікація видів податкового планування в залежності від використовуваних інструментів та дієвості суб'єктів податкового планування.
5. Фактори, які здійснюють вплив на якість податкових планів.

Реферати, презентації:

1. Податкова безпека як невід'ємна складова економічної безпеки підприємства.
2. Податкова безпека: дуалістичність економічної природи трактування змісту основних характеристик.
3. Вибір форми здійснення підприємницької діяльності як елемент податкового планування.
4. Вибір місця здійснення діяльності, основних напрямків діяльності, визначення складу засновників та часток акціонерного капіталу, інші фактори, що здійснюють вплив на податкові зобов'язання.
5. Умови, що забезпечують альтернативність податкового планування на різних етапах життєвого циклу суб'єкта підприємницької діяльності.

Рекомендована література:

основна - 4-7; 17-21;

додаткова - 8; 13; 14; 22;

законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 1-4; 14; 16;

інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 1; 3.

Тема 4. Методи податкового планування та умови, що забезпечують його альтернативність.

1. Класифікація методів, які використовуються у процесі податкового планування.
2. Загальні методи планування (метод екстраполяції, інтерполятивний метод, метод середніх показників, нормативний метод, балансовий метод, економіко-математичне моделювання).
3. Спеціальні методи податкового планування (методи заміни та розподілу відносин, прямого скорочення об'єкта оподаткування, делегування податків підприємству-сателіту, відстрочення податкового платежу, офшору, пільгового підприємства, використання облікової політики).
4. Умови, що забезпечують альтернативність податкового планування.
5. Особливості застосування методів податкового планування в умовах невизначеності та ризику.

Реферати, презентації:

1. Методи направленого та ненаправленого пошуку: їх застосування у сфері моделювання податкових платежів.
2. Економетричні методи оцінки ефективності фіскальної політики.

Розрахункові завдання:

1. Підприємство у місяці, наступному за звітним, при здійсненні продажу товарів (готової продукції, робіт, послуг) планує одержати чистий дохід у сумі 50000 грн. і придбати ресурси для господарської діяльності за цінами постачальників (без ПДВ) на суму 25000 грн. Визначити суму ПДВ, що планується до сплати в бюджет.

2. Розрахувати очікувану зміну величини ПДВ за придбаними цінностями та залишку кредиторської заборгованості перед державою по ПДВ, оцінити їх вплив на фінансовий стан підприємства на основі наступних вихідних даних. Кредиторська заборгованість підприємства перед державою по сплаті ПДВ на початок періоду становить 115 тис. грн. Очікувана виручка від реалізації продукції з урахуванням 20% ПДВ за період – 580 тис. грн. ПДВ за придбаними цінностями на початок періоду становить 55 тис. грн. Підприємство планує придбати товарів з урахуванням 20% ПДВ на суму 280 тис. грн. Очікувана сума сплати ПДВ упродовж періоду – 52 тис. грн., а сума прийнятого до відшкодування ПДВ – 30 тис. грн.

3. Суб'єкт малого підприємництва-юридична особа сплачує єдиний податок за базовою ставкою, є платником ПДВ і планує у наступному за звітним періоді отримати такі економічні показники:

Показник	Значення показника
1. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	46
2. Дохід до оподаткування, тис. грн.	6500

Визначити суму єдиного податку, розраховану платником на плановий період.

Рекомендована література:

основна - 1; 9; 10; 13-17; 20-22;

додаткова - 19-21;

законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 1-12;

інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 3-6.

Тема 5. Податкові ризики: їх урахування в процесі планування та прогнозування в сфері оподаткування, напрями мінімізації.

1. Поняття податкових ризиків, їх класифікація та методи визначення.
2. Індикатори ризиків, які використовуються для виявлення ризикових суб'єктів господарювання. Фінансові, репутаційні та юридичні наслідки податкових ризиків.
3. Критерії ступенів ризику та вибір способу реагування на ризики недотримання податкового законодавства. Основні способи реагування на ризики недотримання податкового законодавства відповідно до міжнародної практики.
4. Узагальнений порядок вибору методів та показників для оцінки величини податкового ризику.
5. Інституційні елементи системи управління податковими ризиками та пріоритетні напрями розбудови комплексної системи управління податковими ризиками з недотримання платниками податків податкового законодавства.

Реферати, презентації:

1. Критерії податкових ризиків, пов'язані з виконанням обов'язків платника податків і податкового агента та з фінансово-господарською діяльністю господарюючих суб'єктів.
2. Технологія розробки управлінських рішень в сфері оподаткування з урахуванням ризику.
3. Урахування факторів ризику в процесі забезпечення податкової безпеки підприємства.

Ситуаційні завдання:

1. Ведення обліку на підприємстві доручено фізичній особі-підприємцю. Чи можна його притягнути до адміністративної та кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків? Обґрунтуйте відповідь з посиланням на нормативно-законодавчі акти України.
2. Головний бухгалтер припустив помилку, внаслідок чого сталася недоплата податку на прибуток. За результатами перевірки підприємству донраховано суму податку та штрафних санкцій. Чи можна стягнути цю суму з бухгалтера? Обґрунтуйте відповідь з посиланням на нормативно-законодавчі акти України.
3. Провівши аналіз, головний бухгалтер підприємства встановив випадок оформлення документів на придбання товару на фіктивне підприємство. Чи доцільно попередити керівника письмово про виявлений факт та до яких

наслідків може призвести проведення такої операції? Обґрунтуйте відповідь з посиланням на нормативно-законодавчі акти України.

Рекомендована література:

основна - 7; 8; 13; 14; 17; 19;

додаткова - 1; 2; 16-19; 26;

законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 1-12;

інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 3-8.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

**ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ПОДАТКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ
ТА ОСНОВОПОЛОЖНІ ПІДХОДИ У ПЛАНУВАННІ ОЧІКУВАНИХ
ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ
ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ**

Тема 6. Організація податкового планування на підприємстві та основоположні підходи у плануванні очікуваних податкових надходжень органами ДПС України.

1. Специфіка формування служби податкового планування на малих, середніх за розмірами підприємствах та у великих підприємницьких структурах. Склад підрозділів (груп, відділів) податкового планування, їх функції.
2. Рівні податкового планування. Етапи податкового планування та механізм реалізації податкових планів.
3. Загальні методологічні підходи щодо здійснення розрахунку бази оподаткування.
4. Складові алгоритму розрахунку бази очікуваних надходжень.
5. Особливості формування органами Державної податкової служби України складових алгоритму розрахунку бази надходжень планового періоду за видами податків (зборів, платежів) (на прикладі окремих видів).

Реферати, презентації:

1. Аналіз переваг та недоліків різних методів моделювання та прогнозування податкової бази.
2. Застосування автоматних моделей для прогнозування податкових надходжень.
3. Методи аналізу господарського ризику.
4. Використання податкових пільг та звільнень від сплати податків суб'єктами господарювання як елемент податкового планування.
5. Ухилення від сплати податків: моделювання вибору та дій економічних суб'єктів.

Рекомендована література:

основна - 1; 3; 4; 5; 7; 13; 14; 17; 19; 21; 24; 27;

додаткова - 3; 4; 6; 8; 17; 22;

законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 1-15;
інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 1-8.

Тема 7. Особливості планування податків на підприємстві та узагальнення інформації про очікувані розміри його податкових платежів.

1. Основи побудови системи оподаткування в Україні та обґрунтування вибору оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства.
2. Планування податків на підприємстві.
3. Узагальнення інформації про очікувані розміри податкових платежів підприємства для її подальшого використання в системі податкового менеджменту, у тому числі й для консультування власників та при розробці обґрунтованих висновків з управління оподаткуванням.

Реферати, презентації:

1. Облікова політика підприємства як елемент податкового планування.
2. Використання спеціальних податкових режимів як елемент податкового планування.

Розрахункові завдання:

1. У процесі розробки фінансового плану на підприємстві враховані базові розміри нарахувань та утримань відносно заробітної плати. Співробітники відділу податкового планування розглядають можливі варіанти вирішення трудових відносин за кожним працівником. Зокрема, по Зайцеву П.С. розглядається два варіанта підходів щодо вирішення трудових відносин:

- 1) нарахування та виплата заробітної плати, премій і доплат, що є об'єктом оподаткування ПДФО та соціальними внесками;
- 2) нарахування та виплата заробітної плати, витрати підприємства на забезпечення працівника житлом відповідно до умов трудової угоди (у встановлених угодою межах).

Результати варіантних розрахунків узагальнено в таблиці:

№	Варіант	Загальна сума витрат підприємства, грн.	Сума, отримана працівником, грн.
1.	Варіант 1	21630	14250
2.	Варіант 2	22925	11230

Визначити порівняльну ефективність варіантів вирішення трудових відносин.

2. За звітний період виручка підприємства від реалізації продукції з урахуванням 20% ПДВ становила 2150 тис. грн. У наступному за звітним періоді підприємство планує отримати такі показники щодо обсягів виробництва та продажу продукції:

№ з/п	Показник	Продукт "А"			Продукт "Б"		
		Ціна, грн.	Кількість, од.	Обсяг продажу, тис. грн.	Ціна, грн.	Кількість, од.	Обсяг продажу, тис. грн.
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Покупці:						
	- оптовик №1	900	1100	?	1200	900	?
	- оптовик №2	1000	60	?	1500	30	?
	Разом	?	1160	?	?	930	?
2.	Необхідні залишки продукції на складі	х	100	х	х	90	х
3.	Очікувані фактичні залишки продукції на складі	х	50	х	х	50	х
4.	Випуск продукції для збільшення залишків на складах	х	50	х	х	40	х
5.	Плановий обсяг виробництва	х	?	х	х	?	х

Прогнозоване зростання цін на продукцію підприємства становить 6%. Визначити середню ціну продажу продуктів «А» і «В». Розрахувати прогнозовану величину суми виручки від реалізації товарів з урахуванням ПДВ. Проаналізувати вплив інфляційного зростання цін на рівень нарахованого за ставкою 20% ПДВ.

Рекомендована література:

основна - 7; 9; 14; 15-17; 19-22;

додаткова - 3; 4; 10; 14; 15; 18; 19; 21;

законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 1-12;

інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 2-6.

Тема 8. Стратегічне, поточне та оперативне податкове планування на підприємстві.

1. Податкова стратегія як інструмент обґрунтування, розробки та реалізації довгострокових цілей та засіб зв'язку підприємства з зовнішнім ринковим середовищем.
2. Поняття стратегічного податкового планування, його мета, основні завдання та принципи.
3. Процедури та інструменти стратегічного податкового планування. Етапи розробки стратегії податкових платежів підприємства.
4. Поняття, об'єкт та суб'єкти поточного податкового планування.

5. Поняття оперативного податкового планування та сфера його застосування.

Реферати, презентації:

1. Поняття «стратегія» та сутність стратегічного податкового планування.
2. Мета, завдання, принципи та особливості здійснення стратегічного податкового планування на макрорівні.

Розрахункові завдання:

1. Прибуток підприємства до оподаткування у першому році (y_0) склав 238,4 тис. грн. На основі дослідження динаміки змін показника за 10 років встановлено, що середній абсолютний приріст його значень впродовж періоду (Δy) склав 1,456. Побудувати формулу для розрахунку прогнозованої величини прибутку до оподаткування за середнім абсолютним приростом на наступні роки, визначити очікуване значення показника на 11-й, 12-й та 13-й роки.
2. Прибуток підприємства до оподаткування у першому році (y_0) склав 238,4 тис. грн. На основі дослідження динаміки змін показника за 10 років встановлено, що середній темп росту його значень впродовж періоду (K) склав 1,006. Побудувати формулу для розрахунку прогнозованої величини прибутку до оподаткування за середнім темпом росту на наступні роки, визначити очікуване значення показника на 11-й, 12-й та 13-й роки.
3. Підприємство сплачує податок на прибуток за базовою ставкою оподаткування. Розрахувати очікувані значення суми податку на прибуток, що підлягатиме до сплати у 11-му, 12-му та 13-му роках, виходячи з отриманого значення бази оподаткування за середнім абсолютним приростом (очікувані значення сум прибутку до оподаткування на відповідні роки розраховані у завданні 1).
4. Підприємство сплачує податок на прибуток за базовою ставкою оподаткування. Розрахувати очікувані значення суми податку на прибуток, що підлягатиме до сплати у 11-му, 12-му та 13-му роках, виходячи з отриманого значення бази оподаткування за середнім темпом росту (очікувані значення сум прибутку до оподаткування на відповідні роки розраховані у завданні 2).

Рекомендована література:

- основна - 14-17; 21;
 додаткова - 9; 23;
 законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 1-15;
 інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 1-8.

Тема 9. Методика розрахунку показників податкового навантаження та оцінка ефективності податкового планування суб'єкта господарювання.

1. Сутність поняття «податкове навантаження». Методика розрахунку часткових показників податкового навантаження за видами податків:
  - 1.1. Фінансові результати діяльності підприємства та обсяг створеної й використаної підприємством доданої вартості як компоненти для розрахунку рівня податкового навантаження.
  - 1.2. Показники податкового навантаження сільськогосподарських товаровиробників, платників єдиного податку.
2. Систематизація показників, що характеризують рівень податкового навантаження на суб'єкт господарювання. Узагальнюючі показники податкового навантаження підприємства.
3. Оцінка ефективності податкового планування суб'єкта господарювання.

Реферати, презентації:

Дослідження впливу зниження податкових ставок на бюджетні надходження за допомогою імітаційного моделювання.

Розрахункові завдання:

1. Відомі наступні дані, тис. грн.:

№ з/п	Показник	Факт базисного періоду	Факт звітного періоду
1.	Загальна нарахована сума податків та зборів	3926	4258
2.	Виручка (нетто) від продажу товарів (продукції, робіт, послуг)	8312	8969

Розрахувати значення узагальнюючого коефіцієнта податкового навантаження на доходи підприємства за базисний та звітний періоди. Зробити висновки стосовно динаміки змін показника.

2. Відомі наступні дані, тис. грн.:

№ з/п	Показник	Факт базисного періоду	Факт звітного періоду
1.	Загальна нарахована сума податків та зборів	942	984
2.	Середньорічний обсяг власного капіталу	3264	3894

Розрахувати значення узагальнюючого коефіцієнта податкового навантаження на власний капітал підприємства за базисний та звітний періоди. Зробити висновки стосовно динаміки змін показника.

3. Відомі наступні дані, тис. грн.:

№ з/п	Показник	Факт базисного періоду	Факт звітнього періоду
1.	Загальна нарахована сума податків та зборів	842	849
2.	Чистий прибуток	2620	2840

Розрахувати значення узагальнюючого коефіцієнта податкового навантаження на чистий прибуток підприємства за базисний та звітний періоди. Зробити висновки стосовно динаміки змін показника.

4. Відомі наступні дані, тис. грн.:

№ з/п	Показник	Факт базисного періоду	Факт звітнього періоду
1.	Загальна нарахована сума податків та зборів	511	632
2.	Прибуток до оподаткування	1984	2032

Розрахувати значення узагальнюючого коефіцієнта податкового навантаження на прибуток до оподаткування за базисний та звітний періоди. Зробити висновки стосовно динаміки змін показника.

Рекомендована література:

основна - 5-7; 14-17; 19;

додаткова - 5; 7; 10-12; 21;

законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 1-15;

інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 1-8.

Тема 10. Наукові дослідження у сфері податкового планування та мінімізації податкових ризиків.

1. Теоретичний та емпіричний рівні наукових досліджень в оподаткуванні.
2. Організація, методологія та методи наукових досліджень у сфері податкового планування на різних рівнях податкового менеджменту.
3. Компоненти творчого мислення: їх застосування у процесі податкового планування та при мінімізації податкових ризиків.
4. Інформаційне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення наукових досліджень у сфері податкового планування та мінімізації податкових ризиків.

Реферати, презентації:

1. Організація та нормативно-правове регулювання науково-дослідної діяльності в Україні

2. Місце теорії в наукових дослідженнях у сфері податкового планування та мінімізації податкових ризиків.

3. Логічні закони та правила в наукових дослідженнях у сфері податкового планування та мінімізації податкових ризиків.

4. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях у сфері податкового планування та мінімізації податкових ризиків.

Рекомендована література:

основна - 2; 5; 6; 10; 23;

додаткова - 24; 27;

законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти - 1-13; 16;

інформаційні ресурси (офіційні сайти) - 1-3.

Підготовка до практичних занять передбачає вивчення лекційного матеріалу, підготовку доповідей з презентаціями та реферативних завдань, виконання розрахункових та ситуаційних завдань. Крім того, здобувач повинен приймати участь у груповій роботі, виконувати науково-дослідні та варіантні завдання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Податкове планування та мінімізація податкових ризиків» розроблені на основі урахування національної шкали та шкали ЄКТС у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу у ЦНТУ» та «Рекомендацій щодо розробки та використання критеріїв оцінювання».

Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання в Україні та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (екзамен)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
1	2	3	4	5
A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82-89
C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74-81
D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64-73
E	ДОСТАТНЬО -			60-63

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (екзамен)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
1	2	3	4	5
	виконання задовольняє мінімальні критерії			
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота			1-34

На поточне оцінювання для дисципліни відведено 60 балів, семестровий підсумковий контроль встановлений у формі екзамену. Нарахування балів відбувається під час поточного контролю та узагальнюється під час рубіжного контролю, який передбачений двічі: в середині семестру та за тиждень до закінчення семестру. Максимальна загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю робочою програмою навчальної дисципліни, при семестровому підсумковому контролі складає 30 балів. У такий спосіб забезпечується рівномірність фактичного навантаження здобувача упродовж семестру.

Розподіл балів для поточного оцінювання за видами робіт відображено в таблицях:

Розподіл балів для поточного оцінювання за видами робіт

Види робіт	Розподіл балів у %	Кількість балів за поточним оцінюванням	Розподіл балів за рубіжними контролями	
			I	II
1	2	3	4	5
Поточне опитування/ тестування	10%	6	3	3
Розв'язування практичних/ситуаційних завдань	30%	18	9	9
Підготовка доповідей, реферативних завдань, презентацій	20%	12	6	6
Участь у груповій роботі	20%	12	12	-
Виконання індивідуального науково-дослідного завдання, комплексних варіантних завдань	20%	12	-	12
Разом	100%	60	30	30

Кількість робіт, яку має виконати здобувач, щоб отримати максимальну кількість балів за поточним оцінюванням при оцінюванні кожного виду робіт, зазначена в таблиці:

Розподіл балів за видами робіт під час поточного оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів під час поточного оцінювання	Максимальна кількість балів за один вид робіт	Кількість робіт, яку має виконати здобувач, щоб отримати максимальну кількість балів за поточним оцінюванням при оцінюванні кожного виду робіт максимальною кількістю балів	В тому числі розподіл за рубіжними контролями	
				I	II
1	2	3	4	5	6
Поточне опитування/тестування	6	1	6 відповідей/тестів	3/ 3 бали	3/ 3 бали
Розв'язування практичних/ситуаційних завдань	18	9	2 завдання	1/ 9 балів	1/ 9 балів
Підготовка доповіді, реферативного завдання та презентації	12	6	2 доповіді з виконанням реферативного завдання та презентації	1/ 6 балів	1/ 6 балів
Участь у груповій роботі	12	6	2 участі в груповому вирішуванні завдань	2/ 12 балів	
Виконання індивідуального науково-дослідного та комплексного варіантного завдання	12	12	1 індивідуальне науково-дослідне та комплексне варіантне завдання		1/ 12 балів
Разом	60	x	x	30	30

Так, при поточному опитуванні здобувач може отримати:

- 1 бал за 1 відповідь - при правильній та вичерпній відповіді;
- 0,5 бала - якщо відповідь загалом правильна, але потребує доповнення;
- 0 балів - не правильна відповідь.

Тестові завдання застосовуються у рамках першого змістового модуля - після теми 5 (включають перелік питань за темами 1-5), а у рамках другого змістового модуля - після теми 10 (включають перелік питань за темами 6-10).

При цьому здобувач може отримати:

- 1 бал за 1 відповідь - при правильній відповіді;
- 0 балів - не правильна відповідь.

Розв'язування комплексу практичних / ситуаційних завдань дає можливість отримати:

- 9 балів - коли комплекс завдань вирішений вірно з наданням вичерпних пояснень;

- 6 балів - коли комплекс завдань вирішений загалом вірно, здобувачем сформульовано висновки, проте мають місце несуттєві неточності;

- 3 бали - коли при вирішенні комплексу завдань мають місце більш суттєві неточності, не сформульовано висновки;

- 0 балів - коли комплекс завдань не вирішений.

За підготовку однієї доповіді з урахуванням результату виконання реферативного завдання та презентації здобувач може отримати:

6 балів – здобувач готує доповідь, реферативне завдання та презентацію, в яких аргументовано, вичерпно, змістовно розкриває обрану тематику, дає чіткі відповіді на запитання, поставлені викладачем та аудиторією, при цьому вільно володіє економічними категоріями, реферат та презентація готуються у повній відповідності з правилами щодо їх оформлення;

5 балів – здобувач готує доповідь, реферативне завдання та презентацію, в яких у достатній мірі розкриває обрану тему, дає відповіді на запитання, поставлені викладачем та аудиторією, але допускає неточності у викладі організаційно-методичних підходів та дотриманні вимог до оформлення;

0 балів – здобувач допускає істотні помилки при розкритті теми реферату/презентації, використовує застарілу інформацію, мають місце суттєві погрішності у дотриманні вимог до оформлення завдання.

За участь у груповому вирішуванні завдань здобувач максимально може отримати 6 балів. При цьому враховується активність здобувача, виходячи з відсотку від кількості участей всіх учасників процесу.

За виконання індивідуального науково-дослідного та комплексного варіантного завдання здобувач може отримати:

12 балів – здобувач готує доповідь, реферативне завдання та презентацію, в яких аргументовано, вичерпно, змістовно розкриває обрану тематику ІНДЗ, дає чіткі відповіді на запитання, поставлені викладачем та аудиторією, при цьому вільно володіє економічними категоріями, реферат та презентація готуються у повній відповідності з правилами щодо їх оформлення. Комплексне варіантне завдання виконане якісно з повним розкриттям змісту теоретичних питань, розв'язком та висновками до практичного завдання, правильною відповіддю на питання тестового завдання;

6 балів – здобувач готує доповідь, реферативне завдання та презентацію, в яких у достатній мірі розкриває обрану тему, дає відповіді на запитання, поставлені викладачем та аудиторією, але допускає незначні неточності у викладі організаційно-методичних підходів та дотриманні вимог до оформлення. Комплексне варіантне завдання виконане з розкриттям змісту теоретичних питань, правильною відповіддю на питання тестового завдання або розв'язком практичного завдання;

0 балів – здобувач допускає істотні помилки при розкритті теми реферату/презентації, використовує застарілу інформацію, мають місце суттєві погрішності у дотриманні вимог до оформлення завдання. При виконанні комплексного варіантного завдання мають місце суттєві помилки та недоліки.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Артюх О. В. Податковий аудит у системі фінансового контролю: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 412 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7565>.
2. Важинський С. Є., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/2558>.
3. Власова О. Є. Податковий менеджмент та адміністрування : конспект лекцій для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальностями 071 – Облік і оподаткування, 073 – Менеджмент, спеціалізації «Управління фінансово-економічною безпекою» / О. Є. Власова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 140 с. URL: http://eprints.kname.edu.ua/57815/1/2019%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%2018%D0%9B%20%D0%9A%D0%9B_%D0%9F%D0%9C%D0%90.pdf.
4. Галушак М. П., Галушак О. Я., Кужда Т. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: навчальний посібник для економічних спеціальностей. Тернопіль: ФОП Паляниця, 2021. 160 с. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/36761>.
5. Греца Я. В. Зміст, правові засоби та межі податкового планування: зарубіжний досвід та українська практика: монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. 420 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/38528>.
6. Давидов Г.М., Кузьменко Г.І. Обліково-інформаційне забезпечення оцінки податкового потенціалу суб'єкту господарювання: теорія і практика. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 264 с. URL: <https://www.cceol.com/search/book-detail?id=462292>
7. Зайцев О.В. Податковий менеджмент : підручник. Суми: Сумський державний університет, 2017. 412 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/55671/1/Zaitsev_podatkovi.pdf.
8. Лактіонова О.А. Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с. URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1460/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A3%D0%A4%D0%A0%2027_10_2020.pdf.
9. Лисенко А.М., Акімов С.С. Методи прогнозування та податкового планування: вплив їх вибору на формування рішень у сфері оподаткування, аудиту та аналізу. *Причорноморські економічні студії*, 2023. Вип. 81. С. 208-212. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/13010>.
10. Лисенко А.М., Акімов С.С., Чадай Ю.В. Методологія, методика, метод: сутність понять та особливості їх прояву у сфері податкового планування, аналізу та аудиту. *Наукові праці МАУП. Економічні науки*. Київ: МАУП, 2023. Вип. 3(70). С. 129-136. URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/2645>.
11. Магопець О.А. Визначення сутності поняття «оподаткування» в контексті його сприйняття як соціального процесу. *Наукові праці Кіровоградського*

- національного технічного університету. *Економічні науки*, 2018. Вип. 33. С. 111-119. URL: <http://economics.kntu.kr.ua/pdf/33/15.pdf>
12. Магопець О.А. Генезис розвитку та становлення податкової системи України. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*, 2022. Вип. 8(41). С. 180-189. URL: [http://economics.kntu.kr.ua/archive/8\(41\)/41_Magopets.html](http://economics.kntu.kr.ua/archive/8(41)/41_Magopets.html)
DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2022.8\(41\).178-192](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2022.8(41).178-192)
  13. Митний контроль та експертиза: навч. посіб. / Г.А. Тіхосов, О.М. Вербицький, Є.О. Калінський. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 312 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Tihosova_2019_312.pdf.
  14. Мороз Е.Г. Податковий менеджмент : навч. посібник. [Електронне видання]. Рівне: НУВГП, 2020. 412 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/18860/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87.%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%9C%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B7%20%D0%95.%D0%93.10.10..pdf>.
  15. Оподаткування та державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників: регіональні пріоритети та євроінтеграційні процеси: монографія / Г.М. Давидов, Н.С. Шалімова, А.М. Лисенко, О.А. Магопець; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г.М. Давидова та д-ра екон. наук, проф. Н.С. Шалімової. – Кропивницький : ФОП Александрова М.В., 2017. 208 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/7049>.
  16. Оподаткування юридичних осіб та аудит в сфері оподаткування: навчальний посібник / І.К. Дрозд, В.М. Іванков, О.А. Магопець, Г.Б. Назарова, В.В. Шалімов, Н.С. Шалімова / за редакцією Н.С. Шалімової. (рекомендовано до друку Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного університету, протокол №2 від 30 жовтня 2017 року). Київ: «ТОВ Вид-во «Сова», 2017. 524 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/7433>.
  17. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навчальний посібник для студентів ЗДІА другого (магістерського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної та заочної форм навчання / Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С., Запоріжжя, ЗДІА, 2017. 260 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/964910/mod_resource/content/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf.
  18. Проскура К.П. Податкове адміністрування в Україні в посткризовий період: ефективність та напрями модернізації. Київ: ТОВ «Емкон», 2014. 376 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32608872.pdf>.
  19. Самусевич Я. В., Височина А. В. Податкове планування та основи податкової оптимізації: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 344 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/84527/1/2021_Posibnyk-Samusevych_Vysochyna.pdf;jsessionid=979E15AA2633E37DAF9833D22E948E62.
  20. Суб'єкти господарювання: оподаткування, контроль та аудит: навчальний посібник / Г.М. Давидов, І.К. Дрозд, В.М. Іванков, О.Л. Макеєва, О.А. Магопець, Г.Б. Назарова, В.В. Шалімов, Н.С. Шалімова / за редакцією Г.М. Давидова. (рекомендовано до друку Вченою радою Кіровоградського національного технічного університету, протокол №2 від 31 жовтня 2016

- року). К.: «ТОВ Вид-во «Сова», 2016. 590 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/7434>.
21. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/nayka/monography/tomnjuk_2022.pdf.
  22. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Організація і методика податкових перевірок: навчальний посібник. Дніпро : Середняк Т.К., 2020. 292 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10121>.
  23. Шалімова Н.С., Магопєць О.А., Босенко А.В. Управління оподаткуванням: формування підходів щодо визначення основоположних категорій і понять. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*, 2023. Вип. 9(42). С. 7-19. URL: [http://economics.kntu.kr.ua/archive/9\(42\)/42_Shalimova.html](http://economics.kntu.kr.ua/archive/9(42)/42_Shalimova.html) ; DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.9\(42\).7-19](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.9(42).7-19)
  24. Adam, S., D. Phillips and S. Smith (2011) A retrospective evaluation of elements of the EU VAT system, Institute for Fiscal Studies. Available at: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-09/report_evaluation_vat.pdf.
  25. Álvarez-Martínez, M., S. Barrios, D. d'Andria, M. Gesualdo, G. Nicodeme and J. Pycroft (2018). How Large is the Corporate Tax Base Erosion and Profit Shifting? A General Equilibrium Approach, CEPR Discussion Paper 12637, Centre for Economic Policy Research. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09535314.2020.1865882>
  26. Becker, J. and J. Englisch (2019). International effective minimum taxation – the GLOBE proposal. Available at: https://www.zbw.eu/econis-archiv/bitstream/11159/406468/1/EBP085511943_0.pdf.
  27. Магопєць О., Гай О. (2023). Tax administration in the system of factors ensuring effective implementation of the tax policy of the state. *Центральноукраїнський науковий вісник: Економічні науки. ЦНТУ*, Вип. 9(42). С. 90-99. <http://economics.kntu.kr.ua/archive/42.html> .

Додаткові:

1. Василішин С.І. Ризики економічної безпеки в системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємствами. *Проблеми системного підходу в економіці*, 2019. Вип. 3(2). С. 178-183. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_3%282%29_28
2. Дзецько Я.Ю., Мельничук Г.С. Податкові ризики та їх вплив на стан економічної безпеки підприємства. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*, 2017. Вип. 15. С. 206-210. URL: <http://global-national.in.ua/archive/15-2017/41.pdf>.
3. Ізмайлов Я.О., Єгорова І.Г. Шляхи вирішення проблем податкового консультування в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн. *Бізнесінформ*, 2020. № 7. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-7_0-pages-262_269.pdf.
4. Кононенко Л.В., Назарова Г.Б. Оподаткування державного сектору економіки в умовах формування SOCIETY 5.0. *Економіка та суспільство*, 2023. № 54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2716/2630>
5. Кузьменко Г.І., Лисенко А.М. Принципи формування системи інформації про податковий потенціал підприємства та оцінка її ефективності. *Теоретичні та*

- прикладні питання економіки*, 2015. № 1(30). С. 301-313. URL: http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2015_30/zb30_31.pdf.
6. Лагодієнко Н.В., Скляр Н.Б., Степаненко С.В. Електронне адміністрування податків як засіб підвищення ефективності їх сплати. *Економічний простір*, 2022. №178. С. 78-82. URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1073/1034>.
  7. Лисенко А.М., Бакай А.В. Податкове навантаження суб'єктів господарювання та його вплив на формування важливих показників розвитку економіки України. *Центральноукраїнський науковий вісник : Економічні науки*. 2018. вип. 1(34). С.180-188. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1\(34\).180-188](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1(34).180-188). URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/8865>.
  8. Лисенко А.М. Інструменти податкового регулювання як засіб стимулювання інноваційної активності суб'єктів господарювання. Стан та умови розвитку економіки в Україні: теорія, методологія, практика / Під ред. д.е.н., проф. О.О. Непочатенко. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2018. 264 с. С. 81-87. ISBN 978-966-304-263-3. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/12114>.
  9. Лисенко А.М. Методологічні основи прогнозування та планування в сфері розробки стратегічних рішень в аудиті, аналізі та оподаткуванні. *Науковий журнал «Економіка і регіон»*. Полтава: ПНТУ, 2023. Т. (2(89)). С. 112-117. URL: <http://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/2942>.
  10. Лисенко А.М. Моделі справляння податку на додану вартість у сфері сільськогосподарського виробництва та їх впровадження на регіональному рівні. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки*, 2017. вип. 31. С. 149-159. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/6899/1/18.pdf>.
  11. Лисенко А.М. Оцінка навантаження податку на додану вартість на господарську діяльність товаровиробника у сфері аграрного виробництва: практичний аспект. *Агропромисловий комплекс України: теорія, методологія практика / Під ред. д.е.н., проф. Ю.О. Нестерчук*. Умань: Видавець «Сочінський М.М.». 2018. 224 с. С. 213-221. ISBN 978-966-304-244-2. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/12115>.
  12. Лисенко А.М. Оцінка рівня податкового навантаження на сільськогосподарське підприємство : практичний аспект. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки*, 2017. вип. 32. 326 с. С. 152-160. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/7478/1/17.pdf>.
  13. Лисенко А.М. Податкові інструменти як засіб державного регулювання інноваційних процесів в економіці. Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України : міжнар. наук.-практ. конф., 11 квіт. 2018 р., м. Кропивницький : зб. тез доп. / Центральноукраїн. нац. техн. ун-т ; [редкол. : О. М. Левченко, О. В. Горбунов, А. С. Музиченко та ін.]. - Кропивницький : Ексклюзив-Систем, 2018. - 343 с. - С. 27-30. <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/8303>
  14. Лисенко А.М. Прогнозування, планування та моделювання в системі розробки рішень в аналізі, аудиті та оподаткуванні. *Економіка та суспільство*. Вип. 51/2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-54>.

15. Меліхова Т. О., Штепа В. В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. *Агросвіт*, 2020. № 22. С. 34–42. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.22.34](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.22.34).
16. Мисник Т.Г., Безкровний О.В., Романченко Ю.О. Податкові ризики: характеристика та шляхи мінімізації. *Актуальні проблеми економіки*, 2016. № 6(180). С. 158-166. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FLA=&2_S21STR=ape_2016_6_20.
17. Назарова Г.Б. Впровадження плану боротьби з BEPS в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Implementation of the BEPS control plan in Ukraine: current status and development prospects*. Monograph: Innovation in modern science '2023, Karlsruhe, Germany. May, 2023. С.7-57. <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/issue/view/sge20-03/sge20-03>
18. Назарова Г.Б., Кононенко Л.В. Оподаткування резидентів Дія Сіті: вітчизняний та міжнародний досвід. *Наукові перспективи*, 2023. № 8(38). С. 378-396. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/6061/6095>
19. Осадча О.О. Податкове планування та податкова оптимізація в системі управління підприємством. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка*, 2019. № 14(42). С. 125-130. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2019-14\(42\)-125-130](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2019-14(42)-125-130). URL: <https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/view/2533/2307>.
20. Петков В. П. Сутність, функції і види стратегічного планування в організації. *Науковий вісник Дніпропетровського ДУВС*, 2022. № 2. С. 58-63. URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/08/2_ua_n/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%9D%D0%92_2-2022-58-63.pdf.
21. Проскура К.П., Сушкова О.Є. Основні методи оптимізації податкового навантаження в Україні. *Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова*, 2016. Т.21. Вип. 3. С. 168-175. URL: <http://global-national.in.ua/issue-11-2016/19-vipusk-11-cherven-2016-r/2207-proskura-k-p-sushkova-o-e-otsinka-efektivnosti-protidiji-skhemam-minimizatsiji-podatkiv-v-ukrajini>.
22. Сафарова А. Т. Адміністрування податків (вітчизняний і міжнародний контексти): конспект лекцій. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2022. 97 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20698/1/Konspekt_leksiy_Administruvannya_podatkiv.pdf.
23. Ткаченко Н., Хуторна М., Топазли Р., Еїсай С. А. І. А., Трофименко І. Методологічні засади стратегічного планування капіталоутворюючої бази підприємств в умовах економіки знань. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2021. 6(41). pp. 88-99. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v6i41.251403>.
24. Шалімова Н.С., Магопєць О.А., Босенко А.В. Інтеграційні процеси, як чинники впливу на формування механізму управління оподаткуванням сільськогосподарських товаровиробників. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*, 2022. Вип. 1(85). С. 64-76. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/2022_1/; DOI: <https://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-1.85.04>

25. Alam K., Erdiaw-Kwasie M. O., Shahiduzzaman M., Ryan B. Assessing regional digital competence: Digital futures and strategic planning implications. *Journal of rural studies*, 2018. pp. 60-69. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.02.009>.
26. James S. Behavioural economics and the risks of tax administration. *EJournal of Tax Research (Special Edition: Atax 10th International Tax Administration Conference)*. October 2012. Vol. 10. Issue 2. pp. 345-363. URL: https://ore.exeter.ac.uk/repository/bitstream/handle/10871/14994/paper7_v10n2_James.pdf?sequence=2&isAllowed=y.
27. Kuzmenko H., Shalimova N., Lysenko A. Information supporting system about Tax Capacity of a Company and its Efficiency: Principles of Formation and Evaluation. *PIRETC. Journal of Social Research & Behavioral Sciences. Proceedings of the International Center for research Education & Training*, 2020. Volume 10 Issue 03. P. 17-23. <https://zenodo.org/record/4319771#.X9e0UtgzaUl>.

Законодавчі та нормативні документи, міжнародні стандарти:

1. Бюджетний кодекс України від 8 лип. 2010 р. № 2456-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності та Концептуальна основа фінансової звітності (переклад 2022 р.). URL: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2022_updated-576.
3. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 лип. 1999 р. №996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 10 трав. 2022 р. № 2260-IX (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>.
6. Про затвердження Методики оцінювання фіскальних ризиків, пов'язаних з діяльністю суб'єктів господарювання державного сектору економіки: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січ. 2018 р. № 7 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/7-2018-%D0%BF#Text>.
7. Про затвердження Методики проведення перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати податку на додану вартість: Наказ ДПС України від 09 черв. 2023 р. № 446. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/78241.html>.
8. Про затвердження Методики проведення перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та військового збору: Наказ ДПС України від 04 трав. 2023 р. № 322. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/78190.html>.
9. Про затвердження Методики проведення перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати податку на прибуток: Наказ ДПС України від 09 черв.

- 2023 р. № 445. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/78240.html>.
10. Про затвердження Методики проведення перевірки загальних положень податкового та іншого законодавства України, контроль за дотриманням якого покладено на податкові органи: Наказ ДПС України від 09 черв. 2023 р. № 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0444912-23#Text>.
  11. Про затвердження Методики прогнозування надходжень податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Державної податкової адміністрації України, Державної митної служби України від 31 серп. 2004 р. № 545/315/502/637. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1202-04#Text>.
  12. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: наказ від 27 черв. 2013 р. №635 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13>.
  13. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку взаємодії між підрозділами органів Державної податкової служби України при організації, проведенні та реалізації матеріалів перевірок платників податків: Наказ ДПС України від 04 вер.2020 р. № 470 (зі змінами, внесеними наказом ДПС від 01 черв. 2023 р. № 422). URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/78233.html>.
  14. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо приймання та комп'ютерної обробки податкової звітності платників податків в органах ДПС України: Наказ Державної податкової служби України від 14 черв. 2012 р. № 516. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0516837-12#Text>.
  15. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання плану-графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання: Наказ Державної податкової служби України від 27 черв. 2012 р. № 553. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0553837-12#Text>.
  16. Про інформацію: Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-ХІІ (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.

Інформаційні ресурси (офіційні сайти):

1. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Кабінет міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua>.
5. Державна служба фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua>.
6. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua>.
7. Association of Certified Fraud Examiners. URL: <https://www.acfe.com>.
8. Institute of Taxation and Economic Policy. URL: <https://itep.org/>.

Навчально-методичне видання

Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: метод. реком. до проведення практичних занять: для здоб. другого (магістерського) рівня вищої освіти спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Адміністрування податків та митних платежів».

Укладач: А.М. Лисенко